

Του Χρήστου Επαμ. Κυργιάκη

Κανένας δεν του έκανε παρέα τα τελευταία χρόνια. Μήτε η γυναίκα του, μήτε τα παιδιά του.

Ακόμα κι εκείνος ο κολλητός του, ο αδερφικός του φίλος, ακόμα κι αυτός τον απέφευγε όταν τον έβλεπε.

Ποιος θέλει παρτίδες με έναν τρελό;

Δεν είναι πως δεν είχε όνομα, Νικόλα τον έλεγαν, μα κανένας πια δεν τον φώναζε με τ' όνομά του.

«Ο τρελός», έλεγαν όλοι όταν τον έβλεπαν.

Τα έβγαζε πέρα, τρόπος του λέγειν, με τη σύνταξη που του αναλογούσε μετά από πενήντα χρόνια δουλειάς. Βλέπεις στα πρώτα χρόνια, ήταν δεν ήταν δεκαοχτώ χρονών, τα αφεντικά του ήταν καλά, άνθρωποι της εκκλησίας και του θεού, αλλά δεν είχαν να του κολλάνε και ένσημα. «Δεν έβγαιναν», όπως έλεγαν συχνά αν και το σωστό το ήξεραν. «Μάρτυς τους ο Θεός» και ποιος ζει ποιος πεθαίνει. Μπορείς να διαψεύσεις το Θεό;

Του άρσεσε του Νικόλα να πηγαίνει τα απογεύματα στην πλατεία. Καθόταν στο παγκάκι και χάζευε τα παιδιά που έπαιζαν μπάλα. Ή μάλλον που προσπαθούσαν να παίξουν γιατί οι καρέκλες και τα τραπέζια των καταστημάτων έφτασαν να είναι περισσότερα από τις πλάκες σχιστόλιθου της πλατείας.

Καθόταν στο διπλανό παγκάκι και παρακολουθούσε με μεγάλο ενδιαφέρον τα ποδοσφαιρικά ντέρμπυ των πιτσιρικάδων.

Με το που έφευγε η μπάλα από τα παιδιά κι έκανε να φτάσει στο δρόμο πεταγόταν σαν σφεντόνα και την προλάβαινε.

«Παίξτε αλλά να προσέχετε. Κι αν βγει στο δρόμο μην την κυνηγήσετε. Θα πηγαίνω εγώ να σας τη φέρνω».

Κάθε φορά που έχαναν τη μπάλα τους ή που κάποιος μαγαζάτορας τους την άρπαζε για να μην ενοχλούν τους πελάτες, ο Νικόλας πήγαινε και τους έπαιρνε άλλη. Τα αγαπούσε τα παιδιά, τα είχε υπό την προστασία του. Ειδικά στο Γιαννάκη είχε μεγάλη αδυναμία. Του θύμιζε βλέπετε το δικό Γιαννάκη, το γιο του. Κι όταν καμιά φορά τύχαινε κάποιος πελάτης να τα μαλώσει επειδή η μπάλα τους πήγε στο τραπέζι του, εκείνος σηκωνόταν, έσφιγγε τα δόντια και τις γροθιές και χτυπούσε τα πόδια με δύναμη στις πλάκες. Δεν τολμούσε όμως ποτέ να πει ή να κάνει κάτι.

Ούτε και στη ζωή του τόλμησε ποτέ να σηκώσει ανάστημα ή να υψώσει τη φωνή του. Ακόμη κι αν ένιωθε το δίκιο να τον πνίγει, διάλεγε πάντα να μην μιλήσει και εισέπραττε κάθε φορά και μια καινούργια ήττα.

Μόνο μία, μία και μοναδική φορά αντέδρασε και από τότε παντρεύτηκε και τον τιμητικό τίτλο του «τρελού».

Δούλευε μεροκάματο στα καπνοχώραφα εκείνη την περίοδο. Από τις τέσσερις τα ξημερώματα μέχρι στις δέκα το πρωί και μετά αχθοφόρος σε αποθήκη μέχρι αργά το απόγευμα, αναλόγως τη δουλειά. Ήταν νέος και δυνατός. Ο γιος του ο Γιαννάκης, ήταν τότε γύρω στα δυο. Ήθελε να μαζέψει χρήματα μπας και του ζητούσε ο γιος του να σπουδάσει. Σκεφτόταν τα δικά του. Δεν τα συνέχισε τα γράμματα κι ας ήταν «σπίρτο» όπως έλεγαν οι δάσκαλοί του.

Χρήματα για να φύγει από τη μικρή πόλη που ζούσε με τους δικούς του δεν υπήρχαν. Δεν ήθελε να συμβεί το ίδιο και στο γιο του.

«Αννούλα, ο Γιαννάκης μας θα σπουδάσει άμα του αρέσει. Να ξεφύγει από τούτη τη μιζέρια. Με τα χωράφια και με τις δουλειές του ποδαριού είσαι μια ζωή σε σπίτι ξέσκεπο», έλεγε στη γυναίκα του.

«Νικόλα, δεν είναι αυτά για μας. Οι σπουδές είναι πολυτέλειες για τους ψωροπερήφανους», του απαντούσε εκείνη κι ευχόταν να του έσχιζε την καρδιά καλύτερα παρά να του έλεγε τέτοιες κουβέντες.

Είχε συμφωνήσει στην τιμή, έδωσαν τα χέρια, με τον τσιφλικά του διπλανού χωριού που είχε τα καπνοχώραφα, ούτε ήξερε κι αυτός πόσα στρέμματα είχε, και υπολόγιζε πως μέχρι να μεγαλώσει ο Γιαννάκης θα τα είχε μαζέψει τα λεφτά για τις σπουδές. Φτάνει να το ήθελε ο μικρός, φτάνει να το είχε μεράκι.

Την πρώτη χρονιά ο τσιφλικάς του έδωσε τα μισά από αυτά που είχαν συμφωνήσει. Και να πεις ότι ήταν μόνο τσιφλικάς; Ο μεγαλύτερος τοκογλύφος της περιοχής.

«Δεν πήγε καλά η σοδειά Νικόλα. Το ξέρεις, δεν θα στα φάω, άνθρωποι είμαστε. Του χρόνου θα τα πάρεις μαζί με τα υπόλοιπα».

Δεν του άρεσε του Νικόλα. Θύμωσε και του ήρθε να τον σβερκιάσει τον τσιφλικά. Συγκρατήθηκε τελευταία στιγμή. Κόντεψε να σπάσει τα δόντια του από στο σφίξιμο. Σκέφτηκε τις σπουδές του γιου του.

«Ας είναι. Θα περιμένω ένα χρόνο».

Την επόμενη χρονιά ο τσιφλικάς, που τό'χε σύστημα να μην πληρώνει τους εργάτες γης ποτέ όσα συμφωνούσαν, είπε στο Νικόλα πως δεν μπορούσε να του δώσει τα χρήματα που είχαν συμφωνήσει.

«Προέκυψαν έξοδα που δεν τα υπολόγισα Νικόλα. Ο γιος μου ο μεγάλος, ξέρεις ότι τον έστειλα για σπουδές έξω. Για καλύτερα. Άλλα πανεπιστήμια εκεί, ανώτερα από τα δικά μας. Θα χρειαστεί μου είπε να μείνει άλλα δυο χρόνια και τα δίδακτρα είναι περισσότερα. Δεν γίνεται να σου δώσω όσα συμφωνήσαμε. Μην το παίρνεις προσωπικά. Και με τους άλλους το ίδιο θα κάνω. Δέχτηκαν όλοι. Νικόλα ξέρω πως είσαι καλός άνθρωπος. Το βαστάει η καρδιά σου να σταματήσω τις σπουδές του παιδιού; Άλλωστε, έχεις φάει ψωμί από τα χέρια μου, μπορείς να κάνεις λίγη υπομονή. Μου το χρωστάς Νικόλα.»

Έχασε τη μιλιά του ο Νικόλας. Μάζεψε και τους υπόλοιπους εργάτες γης, καμιά τριανταριά νοματαίους και τους είπε πως πρέπει να κάνουν απεργία. Να σταματήσουν να δουλεύουν αν δεν πάρουν τα μεροκάματά τους.

Δεν δέχτηκε κανένας. Οι περισσότεροι είχαν χρέη στον τσιφλικά. Τους είχε δεμένους πισθάγκωνα. Οι υπόλοιποι δεν ήθελαν μπλεξίματα. Κάποιοι δεν είχαν και υποχρεώσεις, αυτοί και το τομάρι τους ήταν, οπότε δεν τους ένοιαζε και πολύ.

«Να κάτσεις στα αυγά σου και να αφήσεις τις απεργίες και τα μπλεξίματα. Φυλακή θα σε

κλείσουν και θα με αφήσεις να βολοδέρνω με ένα μικρό μόνη μου για να τα φέρω βόλτα.»

«Πώς να το καταπιώ το άδικο Αννούλα; Ξέρεις πόσο ιδρώτα έριξα. Δε με ακούς που βήχω; Φθισικός θα γίνω. Δεν έχουν χαίρι τα καπνά, το ξέρεις. Και να δουλεύω τζάμπα;»

Πήγε την άλλη μέρα και βρήκε τον τσιφλικά. Του ζήτησε τα δουλευμένα και τα χρωστούμενα μαζί. Εκείνος του είπε πως προέχουν οι σπουδές του γιου του τού πρωτότοκου και όχι τα δικά του μεροκάματα.

Θόλωσε ο Νικόλας. Έσφιξε τα δόντια και τις γροθιές του και άρχισε να χτυπάει τα πόδια του κάτω. Έτρεξε στο ξηραντήριο που ήταν τίγκα στον καπνό, έβγαλε τα σπύρτα και έβαλε φωτιά. Σε λίγα δευτερόλεπτα η φωτιά επεκτάθηκε παντού. Πήγε και στο δεύτερο και στο τρίτο το ξηραντήριο. Ο καπνός από τα τρία ξηραντήρια που καίγονταν φαινόταν από χιλιόμετρα μακριά.

Ούρλιαζε ο τσιφλικάς τραβώντας τα μαλλιά. *«Είναι τρελός. Θα μας κάψει όλους ζωντανούς».*

Το βλέμμα του Νικόλα καρφώθηκε στο πουθενά. *«Θέλω κι εγώ να σπουδάσει ο γιος μου»*, επαναλάμβανε συνεχώς όταν ήρθαν και τον συνέλαβαν.

Δυο χρόνια φυλακή λόγω ελαφρυντικών και άλλα δύο στο ψυχιατρείο. Κόσμος πολύς είχε μαζευτεί έξω από το δικαστήριο τη μέρα της δίκης. Μέχρι και δημοσιογράφοι από την πρωτεύουσα ήρθαν για να καλύψουν τη δίκη. Ο τσιφλικάς την έβγαλε σχεδόν καθαρή λόγω έλλειψης επαρκών στοιχείων.

Η Αννούλα πήρε το Γιαννάκη και πήγε στους δικούς της. Δεν αντάμωσε ποτέ με το Νικόλα. Στο παιδί είπε πως ο πατέρας του πέθανε.

Και καθώς το παιδιά έπαιζαν στην πλατεία, μια μπαλιά του μικρού Γιαννάκη σκάει πάνω στο τραπέζι του διπλανού μαγαζιού. Φεύγει το ποτήρι με τον καφέ και σκάει πάνω στο άσπρο φόρεμα της κυρίας του ζευγαριού. Ο συνοδός της σηκώνεται αγριεμένος και προσπαθεί να βρει τον «ένοχο». Ένα ξανθό αδύναμο αγοράκι, ο Γιαννάκης, τους πλησιάζει και ζητάει συγγνώμη.

Πριν προλάβει να τελειώσει ο συνοδός της κυρίας στέκεται πάνω από το μικρό και του ρίχνει μια ξανάστροφη με τόση δύναμη που ο μικρός πετάχτηκε πέρα.

Το βλέπει ο Νικόλας και γυαλίζει το μάτι του.

Ορμάει με όση δύναμη είχε και τρέχει πάνω από το Γιαννάκη. Τον είδε να κλαίει και να πιάνει το μάγουλό του. Γυρνάει, χωρίς καθυστέρηση και πέφτει πάνω στον άνθρωπο που χαστούκισε το μικρό. Καρέκλες, τραπέζια και δυο άνθρωποι που τσακώνονταν είχαν γίνει ένα.

Με το ζόρι μπόρεσαν να ελευθερώσουν τον συνοδό της κυρίας από τα χέρια του Νικόλα.

Κατέφτασε και η αστυνομία για να πιάσει τον «τρελό». Όλοι οι παρευρισκόμενοι συμφωνούσαν πως ο «τρελός» το παράκανε και πως δεν ήταν δική του δουλειά να ανακατευτεί. Ο Γιαννάκης δεν ήταν το παιδί του στο κάτω-κάτω!

Έτρεμε ο Νικόλας από την ταραχή καθώς του περνούσαν τις χειροπέδες. Κοιτούσε τον Γιαννάκη και τον ρωτούσε αν πονάει. Ο μικρός του απαντούσε αρνητικά κουνώντας το κεφάλι με τα δάκρυα να τρέχουν ποτάμι.

Ο Νικόλας ένωθε σιγά-σιγά να μην τον κρατάνε τα πόδια του. Κρατιόταν όρθιος με τη βοήθεια των αστυνομικών που τον τραβούσαν βίαια προς το περιπολικό. Ο Νικόλας κατέρρευσε! Οι αστυνομικοί τον ξάπλωσαν ανάσκελα. Ο κόσμος σάστισε και σιωπή απλώθηκε ξαφνικά σε όλη την πλατεία.

«Ένα ασθενοφόρο γαμώ το κέρατό μου. Το παιδί υπερασπίστηκε αφού δεν βρέθηκε κανένας από μας να το κάνει», ακούστηκε να λέει κάποιος.

Κάπως έτσι έσβησε ο Νικόλας.

Ένας «τρελός» λιγότερο στην «λογική» μας κοινωνία.

Ένας εχθρός λιγότερο για τους «φιλήσυχους νοικοκυραίους».

Έσβησε με την τελευταία εικόνα στα μάτια του να είναι εκείνη με τα παιδιά να έχουν κάνει κύκλο γύρω του μη αφήνοντας κανέναν να τον αγγίξει και τον μικρό Γιαννάκη να του χαϊδεύει το κεφάλι ζητώντας του να μην φύγει.

Μάτια όμως...